

og skal finde sig til Rette med ham om Undersøgelsen og Afgørelsen af Sagen, og han paatager sig selvfølgelig et vist gejstligt Snit i den Anledning. (Munterhed) . . . det kan ikke være andet, det maa han gøre, og det er fornuftigvis ogsaa Meningen; han maa søge at faa sine Tanker ledede ind i den Strøm, som han følger bevæger sig ved Siden af ham i det gejstlige Element, og han bliver saaledes i Virkeligheden ikke det Menneske, han er til Hverdag, ikke den almindelige Dommer, men gør Forsøg paa at give sig en vis gejstlig Kolorit i denne Sag.

Allerede dette synes mig at give et Præg af, at denne Domstol ikke indeholder naturlige Betingelser for at hævde den Retsværdighed, som jo alle Domstole skulde indeholde. Forholdene skabe sig paa Forhaand unaturlige, og selv med den bedste Villie og de bedste Kræfter hos de paagældende er der efter min Mening ringe Betingelse for, at man med Tillid og Fortrøstning kan lægge Sagen i disse Hænder. Hertil kommer yderligere, at det sjældent er Bagateller, der indankes for disse Domstole. Det kan jo ske, men i Almindelighed er det ret vigtige Ting. Naar det er Tilfældet, vil Sagen altid ende i Højesteret, og saa snart den kommer der, have alle vi andre Statsborgere, som staa udenfor, en Følelse af, at nu er det Slaget skal staa, nu skal Afgørelsen falde. Der er i Grunden ingen, som fra et almindeligt borgerligt Retsstandpunkt knytter megen Interesse til disse Provstereters og Landemodereters Afgørelser. Man kan nok knytte Interesse til Sagens Forhandling der, men alle tale dog om, hvorledes det endelig vil gaa, naar Sagen kommer op til Højesteret. Hvad der sker i de andre Retter, er kun et Slags Parade-løb. Ved Højesteret er det gejstlige Element fjernet, der dømmes der af en almindelig juridisk Domstol som i alle andre Sager.

Den ærede Kultusminister fremhævede efter en gammel Kancelliskrivelse Omfanget af de gejstlige Retters Virksomhed, og hvad det var, de skulde behandle. Det er allerede blevet fremhævet af det ærede Medlem for Middelfart (Slengerik). Der er først Tale om vrang Lære. At der skal rejses Tiltale for vrang Lære netop ved en gejstlig Ret, synes mig ganske unaturligt og heller ikke en Gang nødvendigt. Der var altid Mulighed for ved en almindelig Ret, hvis det findes nødvendigt, at tilkalde et gejstligt Element, ligesom man tilkalder teknisk eller han-

delskyndig Assistance ved flere Domstole. Det vilde ikke være noget Brud paa det ny Retssystem, og det kan man jo forhandle om. Ved Spørgsmaal om vrang Lære tror jeg, det overhovedet ikke vil være nødvendigt, thi der kan jo ikke blive Tale om smaa Uoverensstemmelser med Hensyn til Læresætninger og Dogmer. De eksistere i massevis ude i Præstestanden, lad os ikke lukke Øjnene derfor. Der eksisterer en Masse smaa Divergenser, som ingen falder paa skulde ind for en Provsteret og videre op, for at gøres til Genstand for Strafansvar. Var det saaledes, kunde man nok behøve den teologiske Finhed, for at kunne dømme i de smaa Divergenser med Hensyn til Læresætninger, som kunne opstaa under den gejstlige Forvaltning af Embederne. For at der skal blive Tale om Paatale og Strafansvar, maa Sagen dreje sig om grovere Forseelser, saa haandgribelige, at det utvivlsomt vil være let ogsaa for enhver juridisk Dommer, som jo ogsaa kender Kirkeforfatningen og Grundreglerne for Kirkens Fordringer til dens Embedsmænd, at dømme i Sagen. Dette have de lært, det hører med til deres Retsvidenskab. Det vil derfor ikke være nødvendigt at have nogen gejstlig til at definere Begrebet vrang Lære. Kan der være Tale om at paalægge et saadant Ansvar, at Sagen maa gaa til Domstolene, vil Forseelsen sikkert være saa grel og iøjnefaldende, at Afgørelsen meget godt kan træffes af juridisk dannede Dommere.

Hvad de andre Fordringer angaar med Hensyn til sædelig Vandel og Embedsforhold, maa det jo siges, at det utvivlsomt er Ting af rent borgerlig og juridisk velkendt Natur. Den ærede Kultusminister sagde, at man skulde anlægge et andet Maal for Præster end for andre Mennesker. Det kan jo være. Jeg er nu ikke nogen Tilhænger af, at Mennesker i forskellige Samfundsklasser skulde have en forskellig Maade at opføre sig paa. Jeg synes snarere, det er rimeligt at forlange en sømmelig Optræden af enhver fremfor at sige, at Præster skulde opføre sig anstændigere og sømmeligere end andre Mennesker. Men selv om der i disse Forhold skulde maales med en anden Maalestok, ville Jurister vist have lige saa gode Betingelser derfor som de gejstlige Elementer. Det kan jo ikke være Meningen, at de gejstlige skulde sidde og selv lave Normer og Regler for, hvilke Krav der skal stilles til dem med Hensyn til sædelig Vandel eller Embedsforhold. Det kan være,